

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА ІНСТИТУТ СУСПІЛЬСТВА

ОБУШНИЙ СЕРГІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

Методичні рекомендації до вивчення курсу «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»

КИЇВ - 2015

УДК 339 (075)
ББК 65.5p2
026

Рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту суспільства
Київського університету імені Бориса Грінченка
(*Протокол № 01 від 17.09.2014 р.*)

Рецензенти:

Збарський В.К., доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємства ім. проф. І.Н. Романенка Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Тимчик О.А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, менеджменту та економіки Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка.

Обушний С.М.

Методичні рекомендації до вивчення курсу «Міжнародні економічні відносини» / С.М. Обушний. - К.: Видавництво «Університет» Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – 22 с.

У методичних рекомендаціях наведені загальні методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Міжнародні економічні відносини», робоча програма, пояснення до тем, плани семінарських занять, рекомендована література, питання для самоконтролю, перелік основних тем для написання індивідуального навчально-дослідного завдання, система поточного та підсумкового контролю знань і питання до екзамену.

УДК 339 (075)
ББК 65.5p2
026

© Обушний С.М., 2015 р.
© Київський університет
імені Бориса Грінченка, 2015 р.

ВСТУП

Дисципліна «Міжнародні економічні відносини» є інтегрованим курсом, що вивчає міжнародні аспекти діяльності підприємства, механізми, що регулюють цю діяльність, способи виходу підприємства на міжнародні ринки, алгоритми ведення зовнішньоекономічних операцій та розрахунків за цими операціями.

Ефективна діяльність підприємства на зовнішніх ринках вимагає знання системи міжнародних економічних відносин, форм прояву тенденції глобалізації економічних процесів у світі, зовнішньоторговельної політики та ринкового середовища в різних країнах. Тому в рамках курсу «Міжнародні економічні відносини» розглядається широкий спектр проблем функціонування суб'єктів господарської діяльності на міжнародних ринках, основні проблеми на шляху такої діяльності, механізми валютного, митного та податкового її регулювання.

Метою вивчення курсу є формування у студентів системи теоретичних знань і набуття практичних навичок у сфері міжнародної економічної діяльності.

Завдання курсу – навчити майбутніх фахівців механізму регулювання міжнародної економічної діяльності, інструментам дослідження закордонних ринків з метою їх вибору, способам виходу на зовнішні ринки, особливостям міжнародної товарної та цінової політики, засвоїти основні методичні засади міжнародної контрактної діяльності, міжнародних розрахунків, специфіки валютного, митного та податкового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

По завершенні вивчення дисципліни «Міжнародні економічні відносини» студенти повинні:

знати сучасну термінологію міжнародного бізнесу; методи та інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності; особливості та тенденції сучасного етапу розвитку світового ринку; критерії відбору міжнародних ринків; принципи вибору способу виходу на зовнішні ринки; особливості товарної та цінової політики на світових ринках; порядок розробки та укладання міжнародних господарчих контрактів; принципи міжнародних розрахункових та кредитних відносин; особливості оподаткування, страхування ЗЕД, її митного і валютного регулювання;

уміти збирати та аналізувати інформацію з метою вибору та дослідження закордонних ринків; аргументувати рішення про вихід на зовнішні ринки; оцінювати кон'юнктуру зарубіжного ринку; планувати стратегію виходу на зовнішні ринки, обґрунтовуючи її вибір; розраховувати експортні ціни; здійснювати пошук та оцінку закордонних партнерів; вести підготовку і укладання міжнародних контрактів, розрахунки за ними; планувати розміри податків за підсумками ЗЕД, вміти оптимізувати їх; розраховувати митну вартість товару, суму мита, митних зборів, ПДВ при перевезенні товарів через кордон; здійснювати операції з валютними цінностями; страхувати зовнішньоекономічні операції.

Місце у структурно-логічній схемі спеціальності. Деякі розділи курсу «Міжнародні економічні відносини» пов'язані з іншими економічними дисциплінами, які студенти вивчали раніше, зокрема: «Основи економічної

теорії», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Міжнародна економіка», «Економіка підприємства», «Фінанси, гроші і кредит» тощо. Знання з перелічених курсів дозволять студентам якісно засвоїти основні положення та навички, які стануть базою для вивчення теоретичних і практичних питань з курсу «Міжнародні економічні відносини».

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 108 год., із них:

- лекції - 22 год.;
- семінарські заняття - 20 год.;
- індивідуальна робота - 6 год.;
- самостійна робота - 54 год.;
- підсумковий контроль (у формі модульного контролю) - 6 год.

Поточний контроль знань по учебній дисципліні проводиться у вигляді усних опитувань, аудиторних письмових самостійних і контрольних робіт, тестових завдань, домашніх завдань, виконання самостійних науково-дослідних робіт під керівництвом викладача.

Підсумковий контроль знань студентів по дисципліні «Міжнародні економічні відносини» завершується складанням заліку.

I. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ зп	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульних та підсумковий контроль
Змістовий модуль I								
1	Міжнародні економічні відносини: предмет, значення і завдання	8	4	2	2		4	
2	Розвиток міжнародних економічних відносин: еволюція, закони і принципи розвитку	8	4	2	2		4	
3	Міжнародні валютно-фінансові відносини	8	4	2	2		4	
4	Міжнародний рух капіталів	12	6	2	2	2	6	
Разом		38	20	8	8	2	18	2
Змістовий модуль II								
5	Прямі та портфельні інвестиції. Особливості експорту капіталів в Україну	10	4	2	2		6	
6	Міжнародна торгівля як головна форма міжнародних економічних відносин	10	4	2	2		6	
7	Зовнішньоторговельна політика економічно розвинених держав та основні засоби її здійснення	12	6	2	2	2	6	
Разом		34	16	6	6	2	18	2
Змістовий модуль III								
8	Міжнародні технології та інженерно-консультаційні послуги	8	4	2	2		4	
9	Міжнародний туризм як форма міжнародних економічних відносин	8	4	2	2		4	
10	Міжнародна міграція робочої сили	8	4	2	2		4	
11	Інтеграційні процеси у світовій економіці	10	4	2		2	6	
Разом		36	18	8	6	2	18	2
Разом за навчальним планом		108	54	22	20	6	54	6

II. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

ТЕМА 1. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ: ПРЕДМЕТ, ЗНАЧЕННЯ І ЗАВДАННЯ

Методичні вказівки

Предмет і завдання курсу «Міжнародні економічні відносини». Міжнародні економічні відносини як економічна категорія: сутність, рівні і фактори розвитку. Показники залучення національної економіки у світову економіку. Особливості розвитку міжнародних економічних відносин на сучасному етапі та місце в них України.

Семінарське заняття №1

1. Предмет і завдання вивчення дисципліни міжнародна економіка.
2. Поняття і суть світового господарства, міжнародного поділу праці і світового ринку.
3. Етапи формування і розвитку МЕВ. Фактори формування єдиного світового ринку і системи МЕВ
4. Особливості сучасного стану міжнародних економічних відносин

Рекомендована література [1,5,7,10,16,17,18]

ТЕМА 2. РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН: ЕВОЛЮЦІЯ, ЗАКОНИ І ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ

Методичні вказівки

Міжнародні торговельні зв'язки стародавнього світу. Міжнародні економічні відносини епохи Середньовіччя. Міжнародні економічні відносини в умовах становлення індустріальної цивілізації. Міжнародні економічні відносини індустріальної епохи. Світогосподарські зв'язки на сучасному етапі.

Поняття середовища МЕВ, його структура і особливості. Економічне середовище формування МЕВ, стан ринкових відносин країн і особливості їх взаємодії. Природно-географічне середовище, основні його складові впливу на розвиток МЕВ. Політико-правове середовище МЕВ. Соціально-культурне середовище і його значення в розвитку МЕВ.

Особливості дії економічних законів і закономірностей на міжнародному рівні. Головні економічні закони розвитку СГ і МЕВ. Поняття та система принципів розвитку МЕВ.

Семінарське заняття №2

1. Сутність і принципи економічного розвитку
2. Фактори і критерії порівнянь рівнів економічного розвитку
3. Моделі економічного розвитку
4. Проблеми економічного розвитку у світовому контексті

Рекомендована література [1,5,7,10,16,17,18]

ТЕМА 3. МІЖНАРОДНІ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ ВІДНОСИНИ

Методичні вказівки

Сутність, елементи та закономірності функціонування світової валютної системи та валютних відносин. Функції валютної системи, рівні функціонування та їх взаємодія. Етапи розвитку світової валютної системи. Валютний курс та фактори його формування. Світовий валютний ринок. Валютне регулювання та види валютної політики.

Семінарське заняття №3

1. Основні елементи світової валютної системи
2. Міждержавне регулювання валютно-фінансових відносин
3. Світовий валютний ринок. Його структура і учасники

Рекомендована література [1,5,7,10,16,17,18]

ТЕМА 4. МІЖНАРОДНИЙ РУХ КАПІТАЛІВ

Методичні вказівки

Міжнародний рух капіталу: сутність, форми, регулювання. Міжнародні інвестиції як форма руху капіталу. Міжнародний кредит, його роль у світовій економіці. Різновиди формування і розвиток світового ринку позичкових капіталів. Міжнародні фінансові центри. Офшорні зони. Проблема заборгованості і значення іноземних кредитів для економічного розвитку України.

Міжнародна координація валютних відносин. Основні функції міжнародних валютно-кредитних інститутів. Міжнародний валютний фонд (МВФ) - компетенція, фінансові кошти, організаційна структура, особливості кредитної діяльності. Група Світового банку, мета створення, функції, структура, об'єкти кредитування. Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР). Банк міжнародних розрахунків (БМР) у системі валютно-кредитних відносин.

Семінарське заняття №4

1. Міжнародний рух капіталів як форма МЄВ.
2. Міжнародний кредит і його види.
3. Світовий ринок позичкових капіталів.

Рекомендована література [1,5,7,10,16,17,18]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II**ТЕМА 5. ПРЯМІ ТА ПОРТФЕЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ. ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПОРТУ КАПІТАЛІВ В УКРАЇНУ****Методичні вказівки**

Міжнародний рух капіталу та його форми. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) та їх роль у структурі закордонного інвестування. Сутність і основні сфери міжнародної інвестиційної діяльності та виробничого співробітництва. Роль транснаціональних компаній (ТНК) та фінансово-промислових груп (ФПГ) у розвитку міжнародного виробничого співробітництва. Особливості розвитку спільного підприємництва у сучасних умовах. Вільні економічні зони (ВЕЗ) як форма міжнародного виробничого співробітництва. Україна на ринку міжнародних інвестицій.

Семінарське заняття №5

1. Особливості та структура прямого іноземного інвестування
2. Міжнародний ринок портфельних інвестицій
3. Україна на ринку міжнародних інвестицій

Рекомендована література [1,5,7,10,16,17,18]

ТЕМА 6. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ЯК ГОЛОВНА ФОРМА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**Методичні вказівки**

Основні теорії міжнародної торгівлі. Сутність міжнародної торгівлі, її динаміка та структура. Система показників розвитку міжнародної торгівлі. Види, форми та методи міжнародної торгівлі. Регулювання міжнародної торгівлі. Види зовнішньоторговельної політики. Методи державного регулювання зовнішньоторговельних відносин. Міжнародні організації, що регулюють МТ.

Семінарське заняття №6

1. Сутність та економічний зміст міжнародних торговельних відносин
2. Сучасні особливості розвитку міжнародної торгівлі
3. Особливості розвитку зовнішньої торгівлі України

Рекомендована література [1,5,7,10,16,17,18]

ТЕМА 7. ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНА ПОЛІТИКА ЕКОНОМІЧНО РОЗВИНЕНИХ ДЕРЖАВ ТА ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЇЇ ЗДІЙСНЕННЯ

Методичні вказівки

Роль держави у регулюванні зовнішньоторговельної діяльності. Основні види протекціонізму. Лібералізація торгівлі та її форми. Регулювання зовнішньоторговельних відносин. Основні інструменти зовнішньоторговельної політики. Демпінг. Сучасні особливості регулювання міжнародної торгівлі. Основні принципи ГАТТ/СОТ.

Семінарське заняття №7

1. Принципи регулювання зовнішньоторговельної діяльності
2. Основні інструменти зовнішньоторговельної політики
3. Сучасні особливості регулювання міжнародної торгівлі

Рекомендована література [1,5,7,10,16,17,18]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

ТЕМА 8. МІЖНАРОДНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНЖЕНЕРНО-КОНСУЛЬТАЦІЙНІ ПОСЛУГИ

Методичні вказівки

Суть і структура світового ринку технологій. Міжнародна ліцензійна торгівля. Сучасні особливості міжнародної передачі технологій. Економічний зміст торгівлі інженерно-консультаційними послугами. Структура міжнародного ринку консалтингових послуг. Особливості розвитку міжнародного ринку інженерно-консультаційних послуг.

Семінарське заняття №8

1. Суть і структура світового ринку технологій.
2. Міжнародна ліцензійна торгівля.
3. Сучасні особливості міжнародної передачі технологій.
4. Економічний зміст торгівлі інженерно-консультаційними послугами.
5. Структура міжнародного ринку консалтингових послуг.
6. Особливості розвитку міжнародного ринку інженерно-консультаційних послуг.

Рекомендована література [1,5,7,10,16,17,18]

ТЕМА 9. МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ ЯК ФОРМА МЕВ

Методичні вказівки

Туристичні послуги на світовому ринку. Державне та міжнародне регулювання світовою торгівлею туристичними послугами. Економічний зміст міжнародних туристичних послуг. Структура міжнародного ринку туристичних послуг. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму.

Семінарське заняття №9

1. Економічний зміст міжнародних туристичних послуг.
2. Структура міжнародного ринку туристичних послуг.
3. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму.

Рекомендована література [1,5,7,10,16,17,18]

ТЕМА 10. МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ РОБОЧОЇ СИЛИ

Методичні вказівки

Суть, причини та сучасні ознаки міжнародної трудової міграції. Форми і головні напрями сучасних міграційних потоків. Державне і міжнародне регулювання міграції робочої сили. Вплив міграційних процесів на соціально-економічний розвиток країн світу. Проблеми трудової міграції і ринку робочої сили в Україні.

Семінарське заняття №10

1. Суть та причини виникнення міжнародної міграції.
2. Державне регулювання міжнародної міграції робочої сили.
3. Сучасні особливості розвитку міграційних процесів

Рекомендована література [1,5,7,10,16,17,18]

ТЕМА 11. ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Методичні вказівки

Трактування сутності економічної інтеграції. Об'єктивні передумови розвитку, цілі і значення МЕІ. Ознаки, рівні та фактори розвитку МЕІ. Етапи розвитку МЕІ. Статичні та динамічні ефекти інтеграції. Економічні наслідки інтеграції країн. Сучасні інтеграційні угруповання країн. Особливості європейських інтеграційних процесів. Європейська економічна інтеграція України.

Рекомендована література [1,5,7,10,16,17,18]

III. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали	Термін виконання (тижні)
IV СЕМЕСТР			
Змістовий модуль I			
Предмет і завдання дисципліни «Міжнародні економічні відносини» (МЕВ). Еволюція і особливості МЕВ на сучасному етапі. Проблеми міжнародних порівнянь рівнів економічного розвитку Міжнародні валютно-фінансові відносини Міжнародний рух капіталів. (18 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, тестування, ПМК	5	I - V
Змістовий модуль II			
Прямі та портфельні інвестиції. Особливості експорту капіталів в Україну. Міжнародна торгівля як основна форма МЕВ. Зовнішньоторговельна політика економічно розвинених держав та основні засоби її здійснення. (18 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, тестування, ПМК	5	VI - IX
Змістовий модуль III			
Міжнародні технології та інженерно-консультаційні послуги. Міжнародний туризм як форма МЕВ. Міжнародна міграція робочої сили. Інтеграційні процеси у світовій економіці. (18 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, тестування, ПМК	5	X - XIV
Разом: 54 год.	Разом: 15 балів		

IV. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом поза-аудиторної індивідуальної діяльності спеціаліста, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання спеціалістами ІНДЗ прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Міжнародні економічні відносини» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ - титульна сторінка, мета ІНДЗ, план ІНДЗ, розділи (І, ІІ, ...), висновки ІНДЗ, додатки (якщо вони є), список рекомендованої літератури.

Система оцінювання ІНДЗ

ІНДЗ подається викладачеві, який проводить заняття з даної дисципліни. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання у формі усного звіту студента про виконану роботу (до 5 хвилин). Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 4.1 і 4.2.

Таблиця 4.1

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4 бали
2.	Складання плану	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	4 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4 бали
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	20-24	Добре
Середній	15-19	Задовільно
Низький	0-14	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Міжнародні економічні відносини».

Орієнтовна тематика навчально-дослідних проектів з навчальної дисципліни «Міжнародні економічні відносини»:

1. Сутність загального поняття «Міжнародні економічні відносини».
2. Предмет та завдання курсу «Міжнародні економічні відносини».
3. Структура міжнародної економіки.
4. Значення вивчення курсу «Міжнародні економічні відносини» у підготовці менеджерів.
5. Короткий огляд історії міжнародних економічних відносин.
6. Особливості сучасних міжнародних відносин.
7. Світовий ринок та світове господарство.
8. Суть, види та показники світової торгівлі.
9. Типи зовнішньоторговельної політики держав.
10. Інструменти регулювання міжнародної торгівлі товарами.
11. Теорії міжнародної торгівлі.
12. Особливості сучасної зовнішньої торгівлі України.
13. Суть, класифікація та сучасні особливості міжнародної торгівлі послугами.
14. Транспортні витрати в міжнародній торгівлі.
15. Державне регулювання міжнародної торгівлі послугами.
16. Сутність платіжного балансу та його структура.
17. Методи зрівноваження ПБ.
18. Теорії ПБ.
19. Суть і сучасні особливості міжнародної трудової міграції.
20. Вплив міграційних процесів на економіку різних країн.
21. Міжнародне регулювання міграційних процесів.
22. Напрямки і форми інтеграції України в міжнародний обмін робочою силою.
23. Характеристика основних форм міжнародного руху капіталу.
24. Економічні ефекти прямих закордонних інвестицій.
25. Сучасні проблеми іноземного інвестування в Україні.
26. Сутність і основні тенденції розвитку світової валютної системи.
27. Сутність міжнародних кредитних відносин.
28. Міжнародні валютно-кредитні та фінансові організації.
29. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями.

30. Сутність та сучасні особливості міжнародних науково-технічних відносин.
31. Міжнародна передача технологій та її регулювання.
32. Сутність і головні передумови, етапи міжнародної економічної інтеграції (МЕІ).
33. Сучасні інтеграційні угруповання країн.
34. Економічні наслідки інтеграції країн.
35. Міжнародні економічні організації системи ООН.
36. Класифікація країн за станом соціально-економічного розвитку.
37. США у світовій економіці (СЕ).
38. Західна Європа у СЕ.
39. Японія у СЕ.
40. Країни, що розвиваються, у СЕ.
41. «Нові індустріальні країни» у системі світового господарства.
42. Країни з перехідною економікою у світовому господарстві.
43. Сутність сучасної зовнішньоекономічної політики України.
44. Вступ України до Світової організації торгівлі (СОТ) та спрямування на євроінтеграцію.
45. Сутність та головні етапи економічної глобалізації.
46. Особливості сучасної економічної глобалізації та її основні форми.
47. Українська держава у контексті глобалізму.
48. Сутність економічного розвитку у світовому контексті, його фактори та сучасні моделі.

V. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Міжнародні економічні відносини» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види та терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 5.1, табл. 5.2.

Таблиця 5.1

**Розрахунок рейтингових балів
за видами поточного (модульного) контролю в IV семестрі**

№ зп	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	4	4	3	3	4	4
2	Відвідування практичних (семінарських, лаб.) занять	1	4	4	3	3	3	3
3	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	1	5	1	5	1	5
4	Робота на практик. (семінарськ.) занятті (в т.ч. доповідь, виступ, повідомл., дискусія)*	10	4	30	3	20	3	20
5	Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)	30					1	30
6	Опрацювання фахових видань (в т.ч. першоджерел)	10						
7	Написання реферату	15						
8	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25
9	Виконання тестового контролю, експрес-контроль	10						
10	Лабораторна робота (в т.ч. допуск, виконання, захист)	10						
11	Творча робота (в т.ч. есе)	20						
	Макс. кількість балів за видами діяльності студента (МВ)			68		56		87

* Всього 10 занять, але з розрахунку на можливість викладача опитати студентів – 7 відповідей по 10 балів.

**Методика розрахунків
модульної і семестрової оцінок студента в IV семестрі**

№ зп	Оцінка студента	Макс. оцінка	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
1	Максимальна підсумкова модульна оцінка (ММ)			35		31		33
2	Фактична кількість балів студента за змістовими модулями (приклад) (ФБ)			50		41		71
3	Максимальна підсумкова семестрова модульна оцінка (МС)	100						
4	Екзаменаційна рейтингова оцінка (Е)							
5	Підсумкова модульна оцінка студента $M = \Phi B / M B * M M$			24		19		34
6	Підсумкова семестрова мод. оцінка $C = \Sigma(\Phi B) / \Sigma(M B) * M C$							77
7	Підсумкова семестрова рейтингова оцінка $P = C + E$							77/C

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

➤ **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 5.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«задовільно»	E
69 – 74	«задовільно»	D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89	«добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 7.3.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань, повний обсяг їх виконання, якість виконання навчальних завдань, самостійність виконання, творчий підхід у виконанні завдань, ініціативність у навчальній діяльності.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності**1) За джерелом інформації:**

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семіари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості тощо.

VI. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- Опорні конспекти лекцій.
- Навчальні посібники.
- Робоча навчальна програма.
- Збірка тестових і контрольних завдань для поточного і модульного оцінювання навчальних досягнень студентів.

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Авдокушин Е.Ф. Международные экономические отношения: Учебник. - М.: Экономист, 2004. - 366с.
2. Внешнеэкономическая деятельность: нормативная база / Сост. С.В.Филатов. - 2004. - 470 с.
3. Горбач Л.М., Плотников О.В. Міжнародні економічні відносини: Підручник. - К.: Кондор, 2005. - 358 с.
4. Гребельник О.П., Романовський О.О. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - К.: Деміург, 2003. - 296 с.
5. Дідківський М.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. Посіб. - К.: Знання, 2006. - 462 с.
6. Жук М. Комерційні відносини України: організація зовнішньої торгівлі: Підруч. - Чернів.: Рута, 2004. - 560 с.
7. Киреев А. Международная экономика: В 2-х ч. - М.: Международные отношения, 2001.
8. Кириченко А., Кавас І. та ін. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. - К.: Видавнич. центр «Фінансист», 2000. – 635 с.
9. Козик В.В., Панкова Л.А., Григор'єв О.Ю., Босак А.О. Зовнішньоекономічні операції і контракти: Навч. Посіб. - 2-е вид., перероб. і доп. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 608с.
10. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. Посібник. - К.: Знання, 2006
11. Комишин С.В. Международные экономические отношения на рубеже тысячелетий: Учебное пособие. - Херсон: Олди- плюс, 2002. - 560 с.
12. Международные экономические отношения: Учебник для вузов/ В.Е.Рыбалкин, Ю.А.Щербанин, Л.В.Балдин и др.; Под ред. проф. В.Е.Рыбалкина. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004.
13. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України. Підручник. - К., 2003. - 948 с.
14. Покровская В.В. Организация и регулирование внешнеэкономической деятельности: Учебник. - М., Юрист, 1999. – 456 с.
15. Рум'янцев А.П., Рум'янцева Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 377 с.
16. Світова економіка: Підручник /А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, О.І. Рогач та ін. - К.: Либідь, 2007. - 640 с.
17. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: Історія. Підручник. - К.:

Либідь, 2006. - 384 с.

18. Школа І.М., Козменко В.М., Бабінська О.В. Міжнародні економічні відносини. - К.: КНТЕУ, 2003. - 589 с.

Додаткова:

19. Азарян Е.М. Международный маркетинг. Х., Студцентр, 2003.

20. Воронин В.П. и др. Мировая экономика: Краткий курс лекций. М.: Юрайт , 2003.

21. Гладков И.С. Мировая экономика и международные экономические отношения. - М.: Издат. Дом «Дашков и К», 2003.

22. Грачев Ю. Внешнеэкономическая деятельность. Организация и техника внешнеторговых операций: Учебно-практич. пособие - М., 2001.

23. Дроздова Г.М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства: Навч. посібник. - К.: ЦУЛ, 2002.

24. Економіка зарубіжних країн / За ред. Козака Ю. К.: ЦУЛ, 2003

25. Экспорт. Импорт. Транзит: митне оформлення товарів / Упорядник О. В. Старцев. – К.: Істина, 2000.

26. Козак Ю.Г., Ковалевський В.В., Ржепішевський К.І. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях: Навчальний посібник. - Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. - 676 с.

27. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль 1. Світова система господарювання. Навчально-практичний посібник. - К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. - 368 с.

28. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль II. Міжнародні ринки та форми міжнародної взаємодії. Навчально-практичний посібник. - К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. - 368 с.

29. Макуха С.М. Україна в міжнародних економічних відносинах в умовах глобалізації. Х.: Легос, 2003.

30. Международные правила толкования торговых терминов Инкотермс 2000.

31. Міжнародна економіка: Навч.-метод. Посібник для самост. вивч. дисц. / За ред. проф. А.М. Поручника. - К.: КНЕУ, 2005. - 160 с.

32. Міжнародна економіка: Підручник / А.П. Румянцев, Г.Н. Климко, В.В. Рокоча та ін., За ред. А.П. Румянцева. - 2-ге вид., випр. і доп. - К.: Знання, 2004. - 449 с.

33. Міжнародна економіка та міжнародні відносини. Практикум/ Козик В.В. та інш. К.: Вікар, 2003

34. Управління зовнішньоекономічною діяльністю / за ред. А.І.Кредісова. – К.: Віра-Р, 2000.

Нормативно-правові акти:

35. Митний кодекс України // Відомості ВРУ, 2002, № 38, ст. 288.

36. Податковий кодекс України // Відомості ВРУ, 2011, № 13, с. 556, ст. 112.

37. Закон України «Про єдиний митний тариф» // Відомості Верховної Ради України від 12.05.1992 - 1992 р., № 19, ст. 259.

38. Закон України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в

Україну» // Відомості Верховної Ради України від 19.03.1999 - 1999 р., № 11, ст. 78.

39. Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» // Відомості Верховної Ради України від 12.03.1999 - 1999 р., № 9, ст. 65.

40. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» // Відомості Верховної Ради України від 16.07.1991 - 1991 р., № 29, ст. 377.

41. Закон України «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» // Відомості Верховної Ради України від 08.08.1995 - 1995 р., № 32, ст. 255.

42. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» // Відомості Верховної Ради України від 04.10.1994 - 1994 р., № 40, ст. 364.

43. Закон України «Про режим іноземного інвестування» // Відомості Верховної Ради України від 07.05.1996 - 1996 р., № 19, ст. 80.

44. Закон України «Про торгово-промислові палати в Україні» // Відомості Верховної Ради України від 03.04.1998 - 1998 р., № 13, ст. 52.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
I. Тематичний план навчальної дисципліни.....	5
II. Програма.....	6
Змістовий модуль I.....	6
Змістовий модуль II.....	8
Змістовий модуль III.....	9
III. Карта самостійної роботи.....	12
IV. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ).....	13
V. Система поточного та підсумкового контролю знань.....	15
VI. Методичне забезпечення курсу.....	19
VII. Рекомендована література.....	19
Зміст.....	22